

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTOSVM4N15 A nyelvi szintek grammatikája szem.

Tantárgy neve: A nyelvi szintek grammatikája	Tantárgy Neptun kódja(i): BTOSVM2N16, BTOSVM4N15 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Illésné Kovács Mária egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Illésné Kovács Mária egyetemi docens	
Tantárgyi egység: A nyelvi szintek grammatikája szem.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTOSVM4N15 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 1T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak összel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: 2 (A nappali képzés heti óraszama 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszama a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszama 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszama 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMTN106: gyakorlati jegy, BTMTN121: kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: BTOSVM2N16: 3, BTOSVM4N15: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A tantárgy célja, hogy az egyes nyelvi szintek elemeinek, funkcióinak, szerkesztési, kapcsolódási szabályainak megismerése révén a grammatikai elemzéshez is gyakorlati segítséget nyújtson. A fonémák szintje. A morfémaszint: a morféma osztályozása, morfémaszerkezetek és paradigmák. A szavak szintje: szóelőfordulás és lexéma, a szófajok rendszere, a szóalkotás módjai. A szintagmák szintje: a szavak kapcsolódási módjai, szókapcsolatok és szintagmák, az alárendelő és mellérendelő szintagmák jellemzői. A mondatok szintje: mondat és nyilatkozat, a mondat szerkesztés nyelvi elemei és eszközei, mondatfajták, funkcionális-szemantikai kategóriák a mondatban. Az egyszerű mondat és részei. Az egyszerű és az összetett mondat határsávja. Az alárendelő összetett mondatok rendszere, a szemantikai többlettartalmat hordozó mellékmondatok. A mellérendelő összetett mondatok. A többszörösen összetett mondatok.	
Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A magyar nyelv leírásának főbb elméleti irányzatainak és módszereinek elsajátítása. <i>képesség:</i> A szaktudományi módszerek alkalmazása, ismereteinek szakszerű átadására való képesség kialakítása. <i>attitűd:</i> A szakmai ismeretek folyamatos bővítésére, az új eredmények és módszerek megismerésére való igény kialakítása. <i>autonómia és felelősség:</i> A hallgatónak önállóan képessé kell válnia átfogó szakmai kérdések átgondolására, a nyelvléírás különböző elméleteinek kellően alapos ismeretére.	
Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban: 1. A fonémák szintje: a mai magyar mgh-rendszer.	

2. A fonémák szintje: a mai magyar msh-rendszer.
3. A morfémaszint: a morféma osztályozása.
4. A morfémaszint: morfémaszerkezetek és paradigmák.
5. A szavak szintje: szóelőfordulás és lexéma.
6. A szavak szintje: a szófajok rendszere.
7. A szavak szintje: a szóalkotás módjai.
8. A szintagmák szintje: a szavak kapcsolódási módjai, szókapcsolatok és szintagmák.
9. A szintagmák szintje: a mellérendelő szintagmák jellemzői.
10. A szintagmák szintje: az alárendelő szintagmák jellemzői.
11. A mondatok szintje: a mondatok fajtái.
12. Az egyszerű mondat részei.
13. Összetett mondatok.
14. Zárthelyi dolgozat

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Leonard Bloomfield 1984. Language. The University of Chicago Press, Chicago, 74-246.

(<http://arrow.latrobe.edu.au/store/3/4/3/4/8/public/B15113309.pdf>)

Keszler Borbála (szerk.) 2000. Magyar grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Kiefer Ferenc (szerk.) 2006. Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest, 54-149.

É. Kiss–Kiefer–Siptár, 1998. Új magyar nyelvtan. Osiris Kiadó, Budapest, 17-289.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Hegedűs Rita 2005. Magyar nyelvtan. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 125-153.

Kiefer Ferenc (szerk.) 1992. Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan. Akadémiai Kiadó, Budapest, 79-179.

Kiefer Ferenc (szerk.), 2000. Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia. Akadémiai Kiadó, Budapest, 75-135.

Gábor Alberti–Tibor Laczkó (eds.) 2018. Syntax of Hungarian: Nouns and Noun Phrases: Volume II. Amsterdam University Press, Amsterdam. (

<https://oopen.org/download?type=document&docid=641572>)